

Smile

Sosioekonomista asemaa käsittelevä täydennyskurssi

SAAVUTETTAVUUS JA OSALLISUUS – OPISKELIJOIDEN
SOSIOEKONOMINEN ASEMA
KORKEAKOULUYMPÄRISTÖSSÄ

Matti LAPPALAINEN, Kia LUNDQVIST |
Irina LUNGU, Maria-Carmen LOGHIN, Lidia GAIGINSCHI,
Dumitru-Marcel ISTRATE, Neculai-Eugen SEGHEDIN,
Geanina-Constanța PRAVĂȚ |
Andrei FRANK, Ilenia VENTRONI
UTU | TUIASI | SOLIDAR Foundation

SMILE - Social Meaning Impact through LLL universities in Europe

Erasmus+ -ohjelman avaintoimi 3: Sosiaalinen osallisuus ja yhteiset arvot | 621433-EPP-1-2020-1- BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN

eucen in koordinoima hanke | <http://www.eucen.eu/projects/smile> | smile@eucen.eu

Euroopan komission tämän julkaisun tuottamiselle myöntämä tuki ei merkitse sen sisällön hyväksymistä, joka heijastaa ainoastaan tekijöiden näkemyksiä, eikä komissiota voida pitää vastuussa julkaisuun sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Julkaisija: eucen, Barcelona, Spain, 2023, <http://www.eucen.eu>

Tekijät: Matti LAPPALAINEN, Kia LUNDQVIST, Irina LUNGU, Maria Carmen LOGHIN, Lidia GAIGINSCHI, Dumitru-Marcel ISTRATE, Neculai-Eugen SEGHEDIN, Geanina Constanța PRAVĂȚ, Andrei FRANK, Ilenia VENTRONI SMILE-konsortion puolesta.

Toimituskunta: Carme ROYO, Aisha KRÜGER

Suunnittelu, ladonta ja asettelu: eucen

Viittaaminen: Lappalainen, M; Lundqvist, K; Lungu, I; Loghin, MC; Gaiginschi, L; Istrate, DM; Seghedin, NE; Pravat, GC; Frank, A; SMILE-yhteenliittymän puolesta (toim.) (2023): *Sosioekonomista asemaa käsittelevä täydennyskurssi – saavutettavuus ja osallisuus – opiskelijoiden sosioekonominen asema korkeakouluympäristössä*

© SMILE-yhteenliittymä, 2023

Tämän asiakirjan sähköinen versio on saatavilla hankkeen verkkosivuilta <https://smile.eucen.eu>

Tätä asiakirjaa saa vapaasti käyttää ja kopioida ei-kaupallisiin tarkoituksiin edellyttäen, että lähde mainitaan (lisenssi 4.0 CC)

SMILE - Social Meaning Impact through LLL universities in Europe

Erasmus+ -ohjelman avaintoimi 3: Sosiaalinen osallisuus ja yhteiset arvot
621433-EPP-1-2020-1- BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN

eucen in koordinoima hanke | <http://www.eucen.eu/projects/smile> | smile@eucen.eu

Sisällys

Faktoja ja lukuja	3
A. SMILE-täydennyskoulutusten tausta ja pääpiirteet.....	4
i. SMILE-hanke ja -täydennyskurssit	4
ii. Täydennyskoulutuskurssin keskeiset piirteet.....	5
iii. Kurssin käyttöopas.....	5
iv. Sovinko joukkoon?.....	7
B. Ensimmäinen osa: opiskelijoiden sosioekonominen asema – mitä se tarkoittaa?	8
1. Tapaamisen tavoite.....	8
2. Opiskelijoiden oma käsitys sosioekonomisesta asemastaan	8
C. Toinen osa: opiskelijoiden tarpeet sosioekonomisen aseman näkökulmasta	10
1. Tapaamisen tavoite.....	10
2. Kollektiivinen näkökulma – itsetuntemus	10
D. Kolmas osa: pedagogiikka ja hyvinvointi korkeakouluympäristössä.....	11
1. Tapaamisen tavoite.....	11
2. Mitä, miten, milloin, missä ja kenen kanssa olin tekemisissä?	11
3. Hyvät ja huonot käytännöt – hyödyllistä tietoa dialogisuudesta.....	13
E. Neljäs osa: mitä seuraavaksi?	15
1. Tapaamisen tavoite.....	15
2. Ideointiharjoitus: voisiko kehitystä mitata muuten kuin lukuina?	15
3. Yliopistonne tukipalvelut heikossa sosioekonomisessa asemassa oleville opiskelijoille	17
F. Mitä seuraavaksi?	19
G. Viitteet.....	20

Faktoja ja lukuja

Hankkeen lyhenne	SMILE
Hankkeen koko nimi	Social Meaningful Impact through LLL Universities in Europe
Hankkeen numero	621433-EPP-1-BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN
Rahoitusjärjestelmä	Erasmus+ -ohjelman avaintoimi 3: Sosiaalinen osallisuus ja yhteiset arvot
Koordinaattori	EUCEN – Euroopan yliopistojen aikuiskoulutusverkosto
Työpaketti	WP3 – SMILE- hankkeen täydennyskurssit
Johtava kumppani	P5 (UTU) P8 (TUIASI) P11 (SOLIDAR Foundation)
Avustavat kumppanit	Kaikki SMILE-kumppanit
Levityksen taso	Ulkoinen

SMILE-täydennyskoulutusten tausta ja pääpiirteet

i. SMILE-hanke ja -täydennyskurssit

Vaikka monimuotoisuuden haastetta korkeakouluympäristössä on käsitelty yhteiskunta- ja kasvatustieteellisessä tutkimuksessa 30 vuoden ajan, osallisuus etenee hitaasti ihmisten arjessa ja liberalistinen periaate, jonka mukaan kaikilla on oikeus saada äänensä kuuluviin, on tehnyt yhteiskunnasta jakaantuneemman kuin koskaan. Euroopan komission Erasmus+ -hanke ”SMILE - Social Meaning Impact through LLL Universities in Europe” kehittää tietoisuutta, ymmärrystä ja sitoutumista monimuotoisuuteen korkeakouluissa ja pyrkii siten edistämään kehitystä kohti parempaa yhteiskuntaa.

SMILE tarjoaa monimuotoisuuden auditointimallin¹, toimintapoliittisia suosituksia ja täydennyskursseja korkeakoulujen opetus- ja hallintohenkilökunnalle uusimman tutkimuksen, yhteistyökokemusten ja verkkoresurssien pohjalta. Hanke pyrkii ehkäisemään opiskelijoiden ja henkilöstön keskuudessa yleistä syrjintää ja luomaan muutospainetta korkeakouluissa edistämällä muutosta ja sitoutumista, jotta tulevat opiskelijat saisivat mahdollisimman laadukasta ja kokonaisvaltaista koulutusta.

Sosioekonomista asemaa käsittelevä täydennyskurssi on yksi SMILE-täydennyskurseista. Muut ovat:

- *Johdanto monimuotoisuuteen -täydennyskurssi – ensimmäiset askeleet kohti parempaa itsetuntemusta ja monimuotoisempaa korkeakoulutusta*
- *Monikulttuurisen osaamisen kehittäminen yliopistoissa -täydennyskoulutus – keskeiset ajatukset ja toimet*
- *Lasikattoa ei ole rikottu – täydennyskurssi naisten johtajuudesta korkea-asteen koulutuksessa*

Meidän mielestämme näitä aiheita on painotettava erityisesti monimuotoisuuden lisäämiseksi korkeakouluissa. Siksi SMILE-täydennyskurssit perustuvat **koulutuksen seitsemään peruseriaatteeseen**:

1. Kurssien päätavoitteena on tarjota lisää asiantuntemusta, erityisesti mutta ei yksinomaan korkeakoulujen työntekijöille.
2. Osallistavien käytäntöjen toteuttaminen edellyttää oppimistilaa, joka on avoin kaikille korkeakoulun työntekijöille: opetushenkilökunnalle, hallintohenkilöstölle ja oppilaitoksen politiikan, menettelyjen ja käytäntöjen kehittämisestä ja täytäntöönpanosta vastaaville.
3. Osallistavat käytännöt korkeakouluissa tarkoittavat järjestelyjen mukauttamista henkilöstön sekä nykyisten ja tulevien opiskelijoiden monimuotoisiin tarpeisiin.
4. Henkilöstölle tämä tarkoittaa tietoisuutta omasta identiteetistään ja kokemuksistaan, kulttuurista ja sosioekonominen tilanne mukaan lukien, sekä käsitystä erilaisten olosuhteiden vaikutuksesta oppijoihin ja heidän oppimistuloksiinsa.
5. Ongelmanratkaisumalli on tehokkain täydennyskoulutusten toteuttamistapa. Perinteiseen didaktiseen menetelmään verrattuna tässä lähestymistavassa:
  - tieto annetaan resurssina eikä pitkänä luentona.
  - jätetään aikaa sekä parhaiden käytäntöjen että epäonnistuneiden kokeilujen jakamiseen.
  - osallistujille annetaan aikaa pohtia omia toimintatapojaan ja tiimiensä toimintatapoja.

¹ Lue osallistujien kokemuksia hankkeen verkkosivuilta: <http://smile.eucen.eu/>

- jätetään aikaa asianmukaisten institutionaalisten järjestelyjen pohdinnalle.
  - panostetaan muutosten suunnitteluun, jotta osallistujilla on aikaa miettiä uusien ideoiden toteutustapoja.
6. Roolimallit ovat tärkeä osa koulutusta – on tärkeää, että korkeakoulujen henkilökunta kuulee varsinaisten kohderyhmien äänen. Se voidaan tehdä ottamalla heidät suoraan mukaan kurssille jollakin tavalla ja/tai esimerkkitapausten, videoiden tai tallenteiden avulla.
  7. On tärkeää arvostaa osallistujien olemassa olevaa tietoa ja osaamista. Osallistujien omat kokemukset ovat relevantteja ja yksi täydennyskoulutuksen keskeisistä lähtökohdista, koska ne auttavat osallistujia peilaamaan kursseilla käsiteltyjä tilanteita.

ii. Täydennyskoulutuskurssin keskeiset piirteet

Sosioekonominen asema on korkea-asteen koulutuksen sidosryhmien ja toimijoiden näkökulmia jakava tekijä, ja siksi on tärkeää kiinnittää osallistujien huomio seuraaviin seikkoihin:

- se laajentaa näkökulmaasi: muiden äänten kuuleminen avaa huomattavasti suurempia näköaloja ympäröivään todellisuuteen kuin osallistujat olisivat osanneet kuvitella;
- se vaikuttaa viestintätaitoihisi: sisäiset ajatukset opiskelijoiden vaikeuksista sitoutua opiskeluun muuttuvat, kun ne lausutaan ääneen vertaisryhmässä;
- se kehittää joustavuutta: muiden kokemukset haastavat toimintatapojasi ja avaavat uusia mahdollisuuksia;
- se parantaa kykyäsi omaksua uusia taitoja: kun korkeakoulutuksen epävarman tulevaisuuden aiheuttama stressi tuntuu ylitsepääsemättömältä, on aika laajentaa omaa osaamistaan.

Digitaalisen ja vihreän siirtymän luomien tulevaisuuden ammattien vaatima uudenlainen osaaminen vaatii myös korkeakoulujen opetus- ja hallinto henkilöstöltä jatkuvaa oman osaamisen kehittämistä.

iii. Kurssin käyttöopas

Tämä kurssi on tarkoitettu joustavaksi työkaluksi, joka **mukautuu korkeakoulujen tarpeisiin kouluttaa henkilöstöään** vastaamaan korkeakoulutuksen monimuotoisuus- ja osallisuustarpeisiin. Se on myös hyödyllinen osallistujille, jotka tulevat opettamaan iältään, etnisyydeltään, vakaumuksiltaan, sukupuoliltaan ja taustoiltaan monimuotoisia opiskelijoita.

Kurssi on tarkoitettu toteutettavaksi dialogisen oppimisen peruseriaatteiden mukaisesti:

- tasa-arvoinen vuoropuhelu, joka antaa yhtä paljon tilaa osallistujien ideoille, kokemuksille ja tiedoille;
- interaktiivisuus – osallistujien ja kouluttajien tasa-arvoinen vuoropuhelu mahdollistaa tiedon ja ideoiden järjestymisen uusiin muotoihin;
- oppimista tukeva tutkiva dialogi – kollektiivinen ideointi ja ideoiden tutkiminen antavat puhujalle mahdollisuuden kokeilla uusia ajatuksia, kuulostella, miltä ne kuulostavat ja katsoa, mitä muut ovat niistä mieltä.

Opiskelutavat

SMILE-täydennyskurssit on suunniteltu toteutettaviksi eri tavoin, käyttäjän tarpeiden ja käytettävissä olevan ajan mukaan:

- **Itsenäisesti:** käyttäjä voi lukea kurssin, tehdä tehtävät ja arvioida vastauksensa itse.
- **Verkossa tuutorin tuella:** tuutori voi auttaa käyttäjää ymmärtämään kurssin sisältöä sekä sen käyttöä ja soveltamista käytäntöön ja analysoida työn tulokset.
- **Lähiopetuksena ryhmälle tuutorin ohjauksessa:** ryhmä kuuntelee esityksiä, osallistuu keskusteluun ja hyötyy säännöllisten tapaamisten mahdollistamasta vertaisarvioinnista.

Tämä opas ja harjoitukset on kirjoitettu sillä oletuksella, että kurssi toteutetaan lähiopetuksena (tai hybridimallina) tuutorin kanssa opiskelevalle ryhmälle. Materiaaleja voi kuitenkin käyttää myös ilman ohjausta ja tuutorin tukea.

Osallistujat

Kurssit on suunnattu työntekijöille, jolla on perus- tai keskitason tiedot monimuotoisuudesta ja osallisuudesta.

Osallistuvalla opetushenkilöstöllä tulisi olla:

- jonkin verran osaamista monimuotoisuudessa ja osallisuudessa oppimisen ja opetuksen alalla
- jonkin verran pohjatietoa monimuotoisuudesta ja osallisuudesta
- kiinnostusta syventää tietojaan monimuotoisuudesta ja osallisuudesta
- opiskelijoita ja/tai kollegoja, jotka kuuluvat SMILE-kurssien kohderyhmiin
- kiinnostusta ja vakaumusta oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamiseen.

Osallistuvalla muulla henkilöstöllä tulisi olla:

- työkokemusta opiskelijoiden auttamisesta tai opiskelijaviestinnästä
- jonkin verran kiinnostusta syventää tietojaan monimuotoisuudesta ja osallisuudesta
- kollegoja, jotka kuuluvat SMILE-kurssien kohderyhmiin
- kiinnostusta ja vakaumusta oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamiseen.

Osallistujien aktiivinen osallistaminen

Tämä kurssi on suunniteltu hyödyntämään osallistujien jo lukemaa ja katsomaa (tallennettua) materiaalia, joka perustuu julkaistuun tutkimukseen, kouluttajien, opettajien ja kurssin suorittaneiden kokemuksiin, aiempien hankkeiden työhön ja SMILE-hankkeisiin osallistuneiden kollektiivisiin ideoihin. Osallistujat lukevat tekstit ja tekevät punaisissa itsepohdiskelu-ruuduissa esitetyt tehtävät. Osa tehtävistä on valinnaisia (etenkin ne, joihin liittyy lisämateriaalien lukemista tai videoiden katselua, koska se vie enemmän aikaa). Lisämateriaalit löytyvät keltaisista laatikoista ja on tarkoitettu henkilöille, jotka haluavat syventää tietojaan aiheesta. **Tehtävälaatikot voivat sisältää pohdinta-, kirjoitus-, luku- tai keskustelutehtäviä.** Ruudut on merkitty seuraavilla kuvakkeilla:

Pohdi

Kirjoita

Lue

Keskustele

Käytännön järjestelyt

Kurssin kesto on 6–8 tuntia jaettuna kahdelle tapaamiselle:

- Tapaaminen 1 – osat A, B ja C.
- Tapaaminen 2 – osat D ja E.

Suosittelimme tapaamisten välille vähintään päivien ja jopa 2–3 viikon taukoa, jotta osallistujille jää aikaa pohtia tapaamisten teemoja.

Vuoropuhelun ja keskustelujen edistämiseksi tapaamiset tulisi järjestää epävirallisessa tilassa, jossa on irrallisia tuoleja sekä fläppitaulu(ja), valkokangas, digitaalinen projektori ja kannettava tietokone. Tapaamiset vetää kouluttaja, jolla on kokemusta monimuotoisten ryhmien vetämisestä. Suosittelemme kouluttajalle oppimisympäristön (esim. Moodle) tai sähköpostilistan ja/tai WhatsAppin käyttöä viestintään ryhmän kanssa sekä materiaalien ja ideoiden jakamiseen kurssin kahden tapaamisen aikana.

iv. Sovinko joukkoon?

Tämän kysymyksen esitämme usein itsellemme ennen liittymistä ryhmään, jossa käsitellään jotakin meille tärkeää aihetta. Viime vuodet opettivat meille kaikille, että kun aistimme lähestyvän muutoksen, tunnemme tarvetta ymmärtää, mitä tapahtuu ja miten se vaikuttaa meidän elämäämme. Korkeakoulutuksen alalla työskentelevinä opettajina tai muuna henkilöstönä olemme tutustuneet opiskelijakeskeiseen opetukseen käsitteen tasolla. Tiedämme kuitenkin myös, miten vähän sen eteen on käytännössä tehty, ja että opiskelijoiden tarpeet ovat muuttuneet, erityisesti pandemian aikana.

Yritämme sopeutua ja menestyä ammatissamme ja työssämme, enimmäkseen yksin (tai kansainvälisillä verkkokursseilla), mutta meillä on harvoin mahdollisuus puhua ja oppia muiden kokemuksista, kokeilla uusia ideoita ja koetella menetelmiämme ja kehitystämme omassa oppilaitoksessamme. Tässä on siis tilaisuutesi tehdä kaikkea tätä ryhmässä ja ryhtyä muutoksen lähettilääksi.

Ensimmäinen osa: opiskelijoiden sosioekonominen asema – mitä se tarkoittaa?

1. Tapaamisen tavoite

Tämä kysymys on itse asiassa keskustelunavaus kohti kokonaisvaltaista ymmärrystä monista opiskelijoiden aseman osa-alueista, jotka vaikuttavat vain osittain opintomenestykseen.

2. Opiskelijoiden oma käsitys sosioekonomisesta asemastaan

Opiskelijoiden sosioekonomisen aseman tutkiminen on hyvä aloittaa siitä, miten he sen itse näkevät. It is useful to start with an exploration of the self-understanding of student's SES.

Pohdiskelutehtävä

Jokainen osallistuja vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Miten oppilaidesi käyttäytyminen mielestäsi heijastaa heidän sosioekonomista asemaansa? Missä määrin se saa sinut tekemään muutoksia opetukseesi?
- Mitkä muut opiskelijaryhmät vastaavat heikon sosioekonomisen aseman opiskelijoita monimuotoisuudeltaan ja voivat kokea syrjintää korkeakoulussa?

Arvioitu aika: 10 minuuttia

Ryhmä jakaa vastauksensa ja pohtii toisten näkökulmien syvällisen ymmärtämisen tuomia etuja.

Arvioitu aika: 30 minuuttia

Tutkimuskirjallisuudessa on määritelty tiettyjä ominaisuuksia, joka voivat yhdessä viitata opiskelijan huonoon sosioekonomiseen asemaan:

- a. vähätuloinen perhe;
- b. kotoisin maaseudulta;
- c. fyysiset vammat ja krooniset taudit;
- d. on menettänyt vanhemman tai molemmat vanhemmat;
- e. on kasvanut sijoitettuna, lastenkodissa tai vastaavassa laitoksessa;
- f. kuuluu johonkin heikommassa asemassa olevaan etniseen ryhmään (esim. romanit)

Eri sosioekonomisista ryhmistä puhuttaessa on tärkeää tiedostaa intersektionaalisuuden käsite, jolla tarkoitamme "sosiaalisten luokittelujen, kuten rodun, luokan ja sukupuolen, toisiinsa liittyvää luonnetta, jonka katsotaan luovan päällekkäisiä ja toisistaan riippuvaisia syrjinnän tai epäedullisen aseman tilanteita" (Oxford Languages; ks. myös Royo ym. 2022). Haastavat tilanteet kasautuvat usein samoille ihmisille.

Pohdiskelutehtävä

Olet itse ollut opiskelija, ja sinulla on omat kokemuksesi osallistamisen käytännöistä tai monimuotoisuuden haasteista. Tee nyt luettelo noista hetkistä ja pohdi, miten nämä kokemukset ovat muokanneet nykyistä työtäsi.

Arvioitu aika: 15 minuuttia

Kun olet kirjoittanut tarinasi, jaa se vieressäsi seisovan osallistujan kanssa.

Arvioitu aika: 5 minuuttia

Lisämateriaalia – luku- ja katseluaikaa

On diversity: Access Ain't Inclusion

<https://www.youtube.com/watch?v=j7w2Gv7ueOc>

The blessings and curses of being a woman in tech

<https://www.youtube.com/watch?v=6UN2iKneBE8>

Let's stop talking about diversity and start working towards equity

<https://www.youtube.com/watch?v=deYUUFak08Y>

Maahanmuuttajan kokemus korkeakoulutuksesta Suomessa

<http://smile.eucen.eu/2021/05/11/keynote-by-zahara-al-take-at-the-he4u2-final-event/>

Toinen osa: opiskelijoiden tarpeet sosioekonomisen aseman näkökulmasta

1. Tapaamisen tavoite

Kun kysyt suoraan opiskelijoilta heidän tarpeistaan, yritä selvittää heidän sosioekonominen asemansa. Tarkat määrät eivät ole kovin tärkeitä, mutta suuntaa-antavasta luettelosta on hyötyä. Tämän tapaamisen tarkoituksena on saada laajempi käsitys aiheesta ja käyttää sitä seuraavien luentojen tai tapahtumien suunnittelussa. Näin voit hienosäätää suhtautumistasi opiskelijoihin sekä yksilöinä että ryhmänä.

2. Kollektiivinen näkökulma – itsetuntemus

Tämä osa on omistettu ryhmän jokaisen osallistujan kokemusten tunnustamiselle kahdella alueella:

- sosioekonomiselta asemaltaan heikkojen opiskelijoiden tarpeiden tunnistaminen
- opiskelijan identiteettiin ja kyvykkyyksiin liittyvien, sosioekonomiseen asemaan perustuvien ennakkoluulojen tunnistaminen itsessä.

Osallistujat voidaan jakaa kolmeen pienryhmään työstämään tätä tehtävää (15 minuuttia). Ryhmät jakavat työnsä tulokset fläppitaulun avulla ja kouluttaja tukee ja rohkaisee kaikkien osallistujien itsetuntemuksen kehittämistä.

Arvioitu aika: 15 minuuttia

Lisämateriaalia – luku- ja katseluaikaa

Koulutus ja sosioekonominen asema

<https://www.apa.org/pi/ses/resources/publications/factsheet-education.pdf>

The beauty of conflict

https://www.youtube.com/watch?v=55n9pH_A0O8

Don't Take the Exit on People: A diversity & Inclusion Approach (learning about yourself)

<https://www.youtube.com/watch?v=MI52Brr7AeA>

Kolmas osa: pedagogiikka ja hyvinvointi korkeakouluympäristössä

1. Tapaamisen tavoite

Vaikka pedagogiikka on korkeakouluissa keskeisessä asemassa, hyvinvointiin ei kiinnitetä niissä yhtä paljon huomiota. Koska molemmat käsitteet ovat monitahoisia, tämän tapaamisen tarkoituksena on tutustua niiden moniin ulottuvuuksiin, jotta osallistajat voivat ymmärtää, luodata ja käyttää niitä yliopistojensa arjessa..

2. Mitä, miten, milloin, missä ja kenen kanssa olin tekemisissä?

Menneet kokemuksemme muokkaavat käyttäytymistämme. Vapaa-ajan kokemukset muuttavat myös työelämäämme. Monet meistä ovat tunteneet tarvetta olla parempia, erityisesti pandemian aikana, jolloin oppimisympäristön perinteinen vuorovaikutus siirtyi digitaalisiin välineisiin.

Ennen uusiin käsitteisiin tutustumista jokaista osallistujaa pyydetään vastaamaan otsikon kysymykseen kirjallisesti (500–1 000 merkkiä) ja lähettämään se oppimisympäristöön (esim. Moodle), ryhmän sähköpostilistalle tai WhatsApp-ryhmään.

Johdatus osallistaviin opetuskäytäntöihin

i. Kolme tärkeintä pedagogista piirrettä

Opintomenestyksestä sanotaan, että **jos opiskelija epäonnistuu, vika on opetuksessa**. Hyvä pedagogiikka parantaa opetuksen vaikuttavuutta. Erilaiset pedagogiset lähestymistavat toimivat eri konteksteissa. Alla luetelluissa teksteissä ja videomateriaaleissa on esimerkkejä kolmesta tärkeimmästä pedagogisesta ominaisuudesta: **aiheen tuntemus, huumorintaju ja opetusmenetelmä**. Pedagogian laajempien käsitteiden mukaisesti: mitä opettaja tekee (käyttäytyminen), mitä opettaja tietää (tieto ja ymmärrys) ja miksi opettaja toimii niin kuin toimii (uskomukset).

Osallistujia pyydetään kirjoittamaan ylös kolme pedagogista piirrettä, joita he opettajina pitävät tärkeimpinä.

Arvioitu aika: 10 minuuttia

Kirjoita piirteet fläppitaululle ja keskustelkaa niistä ryhmän kesken.

Arvioitu aika: 30 minuuttia

Lisämateriaalia – luku- ja katseluaikaa

What makes great pedagogy? Nine claims from research

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/329746/what-makes-great-pedagogy-nine-claims-from-research.pdf

The three characteristics of an effective teacher

[https://www.academia.edu/40183328/The Three Characteristics of an Effective Teacher](https://www.academia.edu/40183328/The_Three_Characteristics_of_an_Effective_Teacher)

Qualities of effective teachers: students' perspective

[https://www.researchgate.net/publication/346895045 Qualities of Effective Teachers students' Perspectives](https://www.researchgate.net/publication/346895045_Qualities_of_Effective_Teachers_students'_Perspectives)

Introduction to Inclusive teaching practices:

<https://www.youtube.com/watch?v=fpsyKo-wKA>

Teaching methods for inspiring the students of the future

<https://www.youtube.com/watch?v=UCFg9bcW7Bk>

ii. Hyvinvointi: yksilöstä organisaatioon

Hyvinvoinnin, eli jokapäiväisen elämän mielekkyyden, yhteys terveyteen ymmärretään nykyään. Lentokoneiden hätäohjeissakin pyydetään laittamaan happinaamari ensin itselleen, ja huolehtimaan vasta sitten muista. Joten olitpa opettaja tai yliopiston hallinnollista henkilökuntaa, sinun tulee huolehtia ensin omasta hyvinvoinnistasi, jotta voit huolehtia muista. Tämä linkki auttaa sinua jäsentämään ajatuksiasi, tunteitasi ja päätöksentekoasi sekä vapaa-ajalla että työelämässä:

<https://www.hse.ie/eng/about/who/healthwellbeing/about-us/minding-your-wellbeing.html>

Opiskelijoiden hyvinvointi on tällä hetkellä korkeakoulutuksen keskiössä, ja se on erityisen tärkeää sosioekonomiselta asemaltaan heikkojen opiskelijoiden kohdalla. Tässä teemassa on pääasiassa kyse siitä, mitä yliopistojen pitäisi tehdä ja mitä ne voisivat tehdä tarjotakseen opiskelijoille heidän tarvitsemansa hyvinvointipalvelut. Toisaalta teema koskee myös opettajien tarpeita ja heille suunnattujen hyvinvointipalvelujen riittävyyttä.

Pohdiskelutehtävä

Osallistujia pyydetään käsittelemään tämän teeman kahta edellä mainittua puolta (opiskelijoiden ja opettajien hyvinvointi) ennen tapaamista kirjoittamalla (noin 200 sanaa) siitä, miten he ovat tähän mennessä tukeneet opiskelijoitaan.

Kehota osallistujia jakamaan tekstinsä ryhmän kanssa (tapaamisessa tai sähköisesti).

Arvioitu aika: 30 minuuttia

Lisämateriaalia – luku- ja katseluaikaa

Wellbeing and learning environments of higher education

<https://www.youtube.com/watch?v=QNR-nblqXVA>

A new approach to mental health in universities

<https://www.youtube.com/watch?v=203NKw-G-oY>

The power of inclusive education

<https://www.youtube.com/watch?v=ZIPsPRaZP6M>

3. Hyvät ja huonot käytännöt – hyödyllistä tietoa dialogisuudesta

Meidän on helpompi puhua opetus- ja opiskelijatyön onnistumisista ja epäonnistumisista omien kokemustemme kautta. Uudessa korkeakouluympäristössä on otettava huomioon monia eri tekijöitä: laajempi ja monimuotoisempi opiskelijajoukko, digitaaliset opetusteknologiat, valmistuneita opiskelijoita kohtaavat uudet työmarkkinavaatimukset, kun yliopistojen henkilöstömäärät eivät ole juuri kasvaneet viime vuosikymmeninä.

Perinteisessä korkeakoulutuksessa on vastarintaa opetuksen sisältöjen ja tehtävien muutoksia vastaan, ja alalla painotetaan enemmän käyttäytymisen muutoksia tai mukautumista.

Meillä kaikilla on kokemusta verkkopohjaisista oppimisympäristöistä, ja niistä on saatu uutta oppia sekä opetuksen sisältöjen että käyttäytymisen osalta.

Hybridiopetuksesta on toistaiseksi vähemmän kokemusta, ja se edellyttää opettajilta erilaista lähestymistapaa sekä oppilaitokselta merkittäviä panostuksia laadukkaaseen hybridiopetuksen kehittämiseen.

Osallistujat katsovat alla olevat videot ennen tapaamista. Heille annetaan tehtäväksi miettiä, mitkä kaksi muutosta he aikovat seuraavaksi tehdä omassa työssään ja kertoa ne ryhmälle.

Katso nämä videot. Kirjoita sen jälkeen kaksi muutosta, jotka aiot tehdä työssäsi sosioekonomiselta asemaltaan erilaisten opiskelijoiden tukemiseksi.

Do's and Don'ts in the Hybrid Virtual Classroom

<https://www.youtube.com/watch?v=-lj3qp4S880>

The biggest myth in education

<https://www.youtube.com/watch?v=rhqwlhB58PA>

Arvioitu aika: 20 minuuttia

Jaa ideasi ryhmän kanssa.

Arvioitu aika: 30 minuuttia

Neljäs osa: mitä seuraavaksi?

1. Tapaamisen tavoite

Tämän osan tarkoituksena on vetää yhteen edellisistä osista saatuja tietoja, ajatuksia ja ideoita pohtimalla, mitä voisimme tehdä sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden hyväksi, että he valmistuisivat opinnoistaan, voisivat nauttia opiskelijaelämästä ja olisivat houkuttelevia työnantajia tulevaisuuden työmarkkinoilla.

2. Ideointiharjoitus: voisiko kehitystä mitata muuten kuin lukuina?

Kaikkia opiskelun ja opetuksen kehittämiseen tähtäviä muutoksia mitataan etupäässä lukujen perusteella. Miten voisimme mitata yksilö- ja organisaatiotason kehitystä siten, että saisimme suuntaviivoja sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden tukemiseen?

Jokaista osallistujaa pyydetään pohtimaan, mitä kehityksen mittareita meidän tulisi käyttää työssämme sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden kanssa.

Arvioitu aika: 10 minuuttia

Jaa ideasi ryhmän kanssa.

Arvioitu aika: 30 minuuttia

Lisämateriaalia – luku- ja katseluaikaa

Belonging, A Critical Piece of Diversity, Equity & Inclusion
<https://www.youtube.com/watch?v=2jK0gyQCoTs>

Viestintä on keskeistä

Viestintä jää pääosin vähälle huomiolle vuorovaikutuksessa sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden kanssa. Siksi osallistavaa viestintää kannattaa opiskella.

Mitä käsite "osallistava viestintä" sinun mielestäsi tarkoittaa?

Arvioitu aika: 10 minuuttia

Osallistajat jakavat ajatuksensa ryhmän kanssa, jonka jälkeen ryhmä keskustelee niistä. Osallistujia kehoitetaan syventämään tietojaan katsomalla alla oleva video.

Introduction in inclusive communication

<https://www.youtube.com/watch?v=1IFeLURVwcQ>

Arvioitu aika: 20 minuuttia

Käytännön viestintä tehostuu, kun laadit sille henkilökohtaisen suunnitelman tai jopa strategian alla lueteltujen, hyvin dokumentoitujen periaatteiden ja suuntaviivojen mukaan.

Sosioekonomisen aseman mukaisen opiskelijaviestinnän periaatteet:

- Anna tieto muodossa, jonka jokainen opiskelija voi ymmärtää ja vastaanottaa.
- Älä jaa opiskelijoita ryhmiin sosioekonomisen aseman mukaan.
- Viesti kaikkien kanssa samalla tavalla.
- Älä olela opiskelijan sosioekonomista asemaa (esimerkiksi opiskelijan ulkonäön, toiminnan tai nimen perusteella) äläkä kohtele heitä eri tavalla.
- Vältä ulossulkevaa kieltä.
- Yritä tehdä viestinnästäsi kaikille helpommin lähestyttävää.
- Ole joustava ja valmis kommunikoimaan.
- Kuuntele opiskelijaa tarkasti.
- Ota palaute aina vastaan.
- Astu opiskelijan saappaisiin ja yritä ymmärtää hänen tunteitaan ja näkökulmiaan.
- Ohjaa opiskelijan toimintaa.
- Huolehdi siitä, että äänensävyysi ja kehonkieleesi ovat asianmukaisia.
- Ole opiskelijoidesi tukena, arvosta heitä ja tue heitä kokemustensa jakamisessa.
- Ole positiivinen.
- Integroi osallistava viestintä normaaliin viestintääsi.
- Puhu aina myönteisesti ja vältä arvostelua

Osallistavan viestinnän integrointi korkeakouluihin

- Luokaa kannustava ympäristö ja rohkaiskaa avointa viestintää erikoistuneiden palvelujen avulla.
- Tunnistakaa sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden viestintätarpeet ja vastatkaa niihin korkeakoulun yleisessä viestinnässä.
- Käyttäkää erilaisia viestintäkanavia sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden kanssa heidän tarpeidensa mukaan.
- Suunnitelkaa saavutettavia tapahtumia sosioekonomiselta asemaltaan heikompien opiskelijoiden osallistamiseksi.

Kun panostamme päivittäiseen työhön opiskelijoiden kanssa sekä tasa-arvoisten ja osallistavien käytäntöjen kehittämiseen, yliopistomme kehittyvät monimuotoisempaan suuntaan.

Lisämateriaalia – luku- ja katseluaikaa

Becoming a better teacher

<https://www.youtube.com/watch?v=fdZkmbY0HB0>

Daring Classrooms

<https://www.youtube.com/watch?v=DVD8YRgA-ck>

How to have a good conversation

<https://www.youtube.com/watch?v=H6n3iNh4XLI>

3. Yliopistonne tukipalvelut heikossa sosioekonomisessa asemassa oleville opiskelijoille

Olemme tähän mennessä tarkastelleet sosioekonomisen aseman eri ulottuvuuksia ja vaikutuksia. Seuraavaksi tutustumme palveluihin, joita yliopistot tarjoavat opiskelijoille. Erilaisten tarpeiden yhteen nivoutuneen luonteen vuoksi monet opiskelijapalvelut auttavat myös heikossa sosioekonomisessa asemassa olevia opiskelijoita, vaikka niitä ei alun perin olisi tarkoitettu juuri siihen. Yliopistoissa voi olla esimerkiksi opinto-ohjaajia, hyvinvointipalveluita, opintopsykologeja ja esteettömyyspalveluita. Myös ainejärjestöt tarjoavat usein palveluja eri opiskelijaryhmille.

Millaisia palveluita yliopistosi tarjoaa heikossa sosioekonomisessa asemassa oleville opiskelijoille? Huomaa, että muutkin opiskelijat voivat usein käyttää näitä samoja palveluita.

Arvioitu aika: 10 minuuttia

Keskustele asiasta kollegoidesi kanssa.

Arvioitu aika: 30 minuuttia

Yksi esimerkki tukipalveluista ovat ohjatut vertaisryhmät (Lundqvist ym. 2022). Ryhmien tavoitteena on parantaa uusien kansainvälisten työntekijöiden, tutkijoiden ja tohtoriopiskelijoiden hyvinvointia tarjoamalla heille tila, jossa he voivat puhua asioistaan turvallisessa ympäristössä. Keskusteluissa käsitellään moninaisia teemoja, kuten rahoitukseen liittyvä stressi, joka on luonnollisesti iso kysymys sosioekonomiselta asemaltaan heikoille tohtoriopiskelijoille.

Mitä seuraavaksi?

Onneksi olkoon, olet suorittanut **sosioekonomista asemaa käsittelevän täydennyskurssin**. Toivon mukaan monet uusista näkökulmista, joihin kanssamme tutustuit, auttavat sinua kehittämään työtäsi entistäkin opiskelijaystävällisempään suuntaan.

Kuten kurssin alussa todettiin, SMILE on tämän kurssin ohella kehittänyt myös muita monimuotoisuutta käsitteleviä täydennyskursseja:

- *Johdanto monimuotoisuuteen -täydennyskurssi – ensimmäiset askeleet kohti parempaa itsetuntemusta ja monimuotoisempaa korkeakoulutusta*
- *Monikulttuurisen osaamisen kehittäminen yliopistoissa -täydennyskoulutus – keskeiset ajatukset ja toimet*
- *Lasikattoa ei ole rikottu – täydennyskurssi naisten johtajuudesta korkea-asteen koulutuksessa*

Voit pyytää oppilaitostasi järjestämään nämä kurssit henkilöstölle tai, jos se ei ole mahdollista, järjestää kurssit itse tai muutaman kollegan kanssa. Opit varmasti uusia asioita, jotka auttavat sinua ottamaan monimuotoisuuden entistä paremmin huomioon korkeakouluympäristössä.

Kiitos osallistumisestasi!

Markkinoi SMILE-kursseja – ota monimuotoisuus ja osallisuus tavoitteeksesi töissä, kotona ja yhteisössäsi!

<https://smile.eucen.eu>

smile@eucen.eu

Viitteet

A. Clement & Roland Rencewigg P., (2020), *Qualities of effective teachers: perspectives*, [https://www.researchgate.net/publication/346895045_Qualities_of_Effective_Teachers_students'_Perspectives]

Anthony Jack, (2019), *On Diversity: Access Ain't Inclusion*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=j7w2Gv7ueOc>]

APA, (2017), *Education & Socioeconomic Status*, [<https://www.apa.org/pi/ses/resources/publications/factsheet-education.pdf>]

Brené Brown, (2017), *Daring classrooms*, SXSW EDU, [<https://www.youtube.com/watch?v=DVD8YRgA-ck>]

Carin Taylor, (2022), *Belonging, A critical piece of Diversity, Equity & Inclusion*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=2jK0gyQCoTs>]

Celeste Headlee, (2015), *How to have a good conversation*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=H6n3iNh4XLl>]

Chris Husbands & Jo Pearce, (2012), *What makes great pedagogy? Nine claims from research*, National College for School Leadership, [https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/329746/what-makes-great-pedagogy-nine-claims-from-research.pdf]

Clair Canfield, (2016), *The beauty of conflict*, TEDx Talks [https://www.youtube.com/watch?v=55n9pH_A0O8]

Conrad Hogg, (2019), *A new approach to mental health in universities*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=203NKw-G-oY>]

Ella Rue, *What does diversity mean in higher education? And how do we visually articulate it*, UCDA, [<https://www.ucda.com/what-does-diversity-mean-in-higher-education/>]

Elock E. Shikalepo, (2019), *The three characteristics of an effective teacher*, Academia, [https://www.academia.edu/40183328/The_Three_Characteristics_of_an_Effective_Teacher]

European Education and Culture Executive Agency, (2021), *Teachers in Europe: Careers, development and wellbeing*, EU Publications, [<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/78fbf243-974f-11eb-b85c-01aa75ed71a1>]

European Education and Culture Executive Agency, (2022), *Towards Equity and Inclusion in Higher Education in Europe*, EU Publications, [<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/towards-equity-and-inclusion-higher-education-europe>]

HSE, *Minding your wellbeing*, [<https://www.hse.ie/eng/about/who/healthwellbeing/about-us/minding-your-wellbeing.html>]

Ilene Schwartz, (2015), *The power of inclusive education*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=ZIPsPRaZP6M>]

Jennifer Sandoval, (2020), *Introduction to inclusive teaching practices*, [<https://www.youtube.com/watch?v=fplsyoKo-wKA>]

Joe Ruhl, (2015), *Teaching methods for inspiring the students of the future*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=UCFg9bcW7Bk>]

Jury, M., Smeding, A., Stephens, N. M., Nelson, J. E., Aelenei, C., & Darnon, C., (2017), *The Experience of Low-SES Students in Higher Education: Psychological Barriers to Success and Interventions to Reduce Social-Class Inequality*. *Journal of Social Issues*, 73(1), 23–41.

Justin Jones-Fosu, (2022), *Don't take the exit on people: a diversity & inclusion approach*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=Ml52Brr7AeA>]

Lundqvist, K., Mäkinen, J., Hashempour, N., Piątek, K., Mäenpää, P. & Halttunen, T., (2022), *Inclusion into academic life: a guide for peer support groups in higher education*. University of Turku [<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9007-8>]

Mariappan Jawaharlal, (2016), *Becoming a better teacher*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=fdZkmbY0HB0>]

Marion Schleifer, (2018), *The blessings and curses of being a women in tech*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=6UN2iKneBE8>]

NCWIT, (2019), *Introduction to inclusive communication*, [<https://www.youtube.com/watch?v=1IFeLURVwcQ>]

Neset, (2021), *A systemic, whole-school approach to mental health and well-being in schools in the EU*, Publication Office of the European Union [https://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2021/09/NESET-AR2-2021_executive-summary_EN.pdf]

NSW government, (2023), *Effective strategies for supporting students from low socio-economic backgrounds*, [<https://education.nsw.gov.au/teaching-and-learning/school-excellence-and-accountability/school-excellence-in-action/effective-improvement-measures-and-strategies/excellent-for-students-from-low-socio-economic-backgrounds/effective-strategies-for-supporting-students-from-low-socio-econ#Success2>]

Oxford English Dictionary, [<https://www.oed.com/>]

Paloma Medina, (2019), *Lets stop talking about diversity and start moving toward equity*, TEDx Talks, [<https://www.youtube.com/watch?v=deYUUFak08Y>]

Pierre Pirard, (2013), *The 5 principles of highly effective teachers*, TEDx Talks, [https://www.youtube.com/watch?v=_jdTtnWMLVM]

Ramburuth, P. & Härtel, C.E.J., (2010), *Understanding and meeting the needs of students from low socioeconomic status background*, Multicultural Education & Technology Journal Vol. 4 No. 3, pp. 153-162.

Royo, C., Uras, F., Trevino, D. & Sierra, M., (2022), *Introductory Continuing Professional Development (CPD) course on Diversity - First steps to know ourselves better in a diverse higher education environment*, [http://smile.eucen.eu/wp-content/uploads/2022/07/IntroCourse_eucen_final_v2.pdf]

Roberts, J. B., Crittenden, L. A., & Crittenden, J. C., (2011), *Students with disabilities and online learning: A cross-institutional study of perceived satisfaction with accessibility compliance and services*, The Internet and Higher Education, 14(4), 242–250.

Rubin, M., Denson, N., Kilpatrick, S., Matthews, K. E., Stehlik, T., & Zyngier, D., (2014), *“I am working-class”: Subjective self-definition as a missing measure of social class and socioeconomic status in higher education research*, Educational Researcher, 43, 196-200.

UBC Wellbeing, (2017), *Wellbeing and learning environments in higher education*, [<https://www.youtube.com/watch?v=QNR-nblgXVA>]

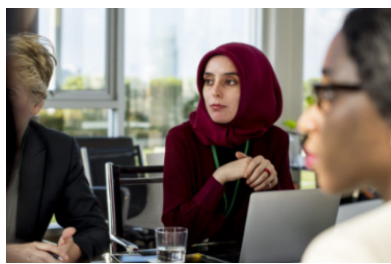
Veritasium, (2021), *The biggest myth in education*, [<https://www.youtube.com/watch?v=rhgwIhB58PA>]

Wikipedia, (2022), *Dialogic Learning*, [https://en.wikipedia.org/wiki/Dialogic_learning]

Zac Woolfit, (2021), *Do's and Don'ts in the hybrid virtual class*, INHolland, [<https://www.youtube.com/watch?v=-lj3qp4S880>]

Smile

Sosioekonomista asemaa käsittelevä täydennyskurssi
Saavutettavuus ja osallisuus – opiskelijoiden sosioekonominen asema korkeakouluympäristössä

SMILE - Social Meaning Impact through LLL universities in Europe

Erasmus+ -ohjelman avaintoimi 3: Sosiaalinen osallisuus ja yhteiset arvot | 621433-EPP-1-2020-1- BE-EPPKA3-IPI-SOC-IN
eucen in koordinoima hanke | <http://www.eucen.eu/projects/smile> | smile@eucen.eu